

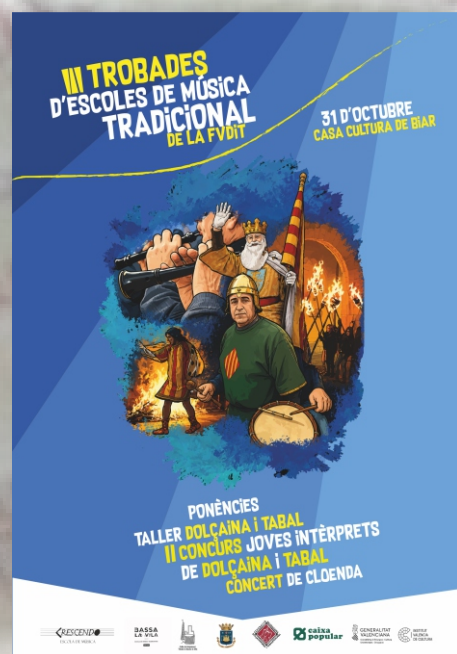

elfaristol

Revista informativa de la Federació Valenciana de Dolçainers/res i Tabaleters/res

009 setembre 2026

III TROBADA D'ESCOLES DE MÚSICA TRADICIONAL DE DOLÇAINA I TABALET DE LA FVDiT II CONCURS DE JOVES INTERPRETS 31 d'octubre de 2026 a BIAR

XIRIMITA RÀDIO

Punt de trobada de la música al voltant dels
nostres instruments més tradicionals.

Emissora de divulgació sense ànim de lucre, tot autor, compositor,
arranjador o executant que no vulga que la seua música es publique
en aquesta emissora pot enviar un correu electrònic a
comunicacio@xirimita.com
i li donarem de baixa en les nostres emissions.

A tots els que aporten la seua música a aquestes emissions, moltes gràcies.

Ens pots enviar missatges tant de text com de veu al:

WhatsApp +34601308850

o al correu comunicacio@xirimita.com

elfaristol

Per tal que aquest projecte tinga una continuïtat necessitem
la col·laboració de totes les nostres col·les.

Ens podeu enviar qualsevol informació que cregueu interessant
per a publicar, així com qualsevol dubte i/o suggeriment al correu

elfaristol@xirimita.com

**GENERALITAT
VALENCIANA**

Conselleria d'Educació,
Cultura i Esport

**INSTITUT
VALENCIÀ
DE CULTURA**

**caixa
popular**

elfaristol

Revista de la Federació Valenciana
de Dolçainers/res i Tabaleters/res

elfaristol 009 setembre 2026

Edita: FVDiT

Equip de redacció:

Paco de Domingo
Susi Gabarda
Eduard Caballer
Ramón Ventura
Eva Ortiz
Joan Josep Trilles

Col·laboradors:

Paco de Domingo
Susi Gabarda
Jaume Gosálvez
Joan Josep Trilles
Colla Xaloc
Andrés Felici
Pau Llorca
Colla les Goles Almassora
Colla Gegants i Cabuts Vinaròs
Domènec Martínez
Jordi Sempere

Disseny i Maquetació:

Susi Gabarda FVDiT

Impressió:

Colores Gràfics Castellón

Dipòsit Legal: CS 598-2020

La FVDiT no es fa responsable
de les opinions vertides pels
seus col·laboradors.

FEDERACIÓ VALENCIANA
DE DOLÇAINERS/RES
i TABALETERS/RES
C/ de les Illes Canàries 157
46023 València
APARTAT DE CORREUS 23007

www.xirimita.com

sumari

Projectes federatius

- 04 Nou President de la FVDiT
- 06 V edició del Concurs de Composició "Joan Blasco"
- 07 Projecte Nova Web de Partitures
- 08 Publicat el primer volum de "Música i Territori"
- 09 Nova convocatòria de beques educatives
- 10 III Trobada Escoles de Música Tradicional FVDiT
- 12 Aplecs de la FVDiT

Articles d'investigació

- 14 50 anys d'un important esdeveniment dolçainer
- 20 Entre la música tradicional i el folklore
- 24 Xavier el Coixo

Les nostres Colles

- 26 Colla de Nans i Gegants de Vinaròs
- 28 25 anys - Colla les Goles d'Almassora
- 30 30 anys - L'Alborgí de Carcaixent

Notícies

- 32 VI JORNADES ESCOLES DE MÚSICA
- 34 Pep Oria, un dolçainer de "categ-oria"
- 37 El "Tio Canya de Castelló"

Paco de Domingo, nou president de la Federació Valenciana de Dolçainers/res i Tabaleters/res

La Federació Valenciana de Dolçainers i Tabaleters inicia una nova etapa amb el canvi de càrrec a la junta directiva, quedant **Paco de Domingo** com a president de la nostra federació. Aquest relleu representa una oportunitat per continuar consolidant el magnífic treball portat a terme desenvolupat durant els darrers anys per Joan Josep Trilles i afrontar nous reptes amb il·lusió, esperit de servei i una clara vocació de futur.

Amb una llarga trajectòria vinculada al món de la dolçaina i el tabal, tant des de la vessant interpretativa i el seu treball com a docent, des de la gestió cultural i associativa, Paco de Domingo assumeix la presidència amb el compromís de reforçar el paper de la Federació com a punt de trobada de les colles, escoles, músics i entitats que mantenen viva la música tradicional valenciana.

Entre els objectius principals de la nova junta directiva destaquen la promoció i difusió de la dolçaina i el tabal, l'impuls de la formació musical, el suport a les agrupacions federades, la defensa del patrimoni musical valencià i l'enfortiment de les relacions amb les institucions públiques i culturals. Igualment, es pretén fomentar la participació de les noves generacions i continuar treballant perquè aquests instruments siguen reconeguts com una expressió fonamental de la cultura popular valenciana.

El nou president ha manifestat la voluntat de construir una Federació oberta, participativa i propera als seus associats, basada en la participació, la dinamització, el diàleg i la col·laboració. En aquest sentit, ha destacat que «la força de la Federació resideix en totes les persones que, dia rere dia, dediquen temps, esforç i passió a preservar i fer créixer els nostres instruments i la nostra música tradicional».

Aquesta nova etapa també vol reforçar projectes consolidats com la colla federal, la col·lecció "Música i Territori", les jornades d'escoles i música tradicional, el concurs de composició Joan Blasco de la FVDiT i impulsar noves iniciatives que afavorisquen la investigació, la creació musical, la divulgació i la presència de la dolçaina i el tabal en tots els àmbits de la societat valenciana.

La Federació Valenciana de Dolçainers i Tabaleters afronta aquest nou període amb optimisme i responsabilitat, mantenint la seua missió de representar i donar suport al col·lectiu de dolçainers i tabaleters de tot el territori valencià, contribuint a la preservació i projecció d'un patrimoni cultural que forma part de la nostra identitat.

Paco de Domingo ja ha començat a representar la Federació en iniciatives de promoció de la música tradicional valenciana i en projectes de foment de la composició per a dolçaina, mostrant la voluntat de donar continuïtat a la tasca de l'entitat i d'obrir noves vies de col·laboració i participació.

La nova presidència vol ser, en definitiva, un espai de continuïtat i renovació, on l'experiència adquirida durant dècades de treball col·lectiu es combine amb noves idees i projectes per continuar fent créixer la família dels dolçainers i tabaleters valencians.

Paco de Domingo acabà els Estudis Superiors de Música a l'ESMUC (Escola Superior de Música de Catalunya), en l'especialitat d'instruments de la Música Tradicional, continuant els seus estudis de postgrau a la Universitat Jaume I de Castelló amb el màster en Didàctica de la Música i actualment acabant el Doctorat en Educació (línia d'investigació educativa). Membre del grup d'investigació de la Universitat Jaume I "Q-HEART. Cod 404". Col·labora amb el Departament d'innovació educativa de la Conselleria d'Educació.

Actualment és professor de dolçaina, Música de Cambra, Tabalet, Conjunt, Informàtica Musical i Cultura Audiovisual al Conservatori Professional del "Districte Marítim" del Grau de Gandia, i el Centre Professional de Música de la "Lira Almussafense", i director musical de la "Colla d'Al-mansàf" d'Almussafes i de la Colla "A Contratemp" de Villamarxant.

També és membre del grup La Xeranga, grup de música festiva i de ball folk. Amb una trajectòria de més de 10 anys.

CONCURS DE COMPOSICIÓ "JOAN BLASCO" DE LA FVDiT

La Federació Valenciana de Dolçainers i Tabaleters (FVDiT) vos dona a conèixer els guardonats del **Concurs de Composició "Joan Blasco"**, una iniciativa que naix amb la voluntat de fomentar la creació musical contemporània per a dolçaina i tabal, així com d'enriquir i ampliar el repertori destinat tant a les formacions de gran colla com a la parella tradicional de dolçaina i tabalet. Esta última modalitat, que continuarà present en futures edicions, vol retre un homenatge permanent al mestre Joan Blasco i a tots aquells dolçainers que, amb el seu mestratge i personalitat interpretativa, han deixat empremta en el repertori de lluitament solista al llarg de diverses generacions.

El jurat de la **IV edició** va estar integrat per destacades figures del panorama musical valencià: Mario Roig Vila, Jaume Gosálbez Vallès, José Rafael Pascual-Vilaplana, Juan Carlos Sempere Bomboí, Paco de Domingo i Antoni de la Asunción, que sota criteris de qualitat artística, originalitat i aportació al repertori tradicional i contemporani van acordar, per majoria, concedir els premis següents:

- *Obres de repertori per a parella de dolçaina i tabalet.*

1r premi: obra **Tresets de Pascual Salort.**

- *Música per a concert en formació de gran colla.*

2n premi: obra **Empremtes riberenques d'Óscar Calatayud.**

Aquest mes de setembre hem tancat la V edició amb novetats destacades: s'estrena una nova modalitat i també un nou jurat, que aportarà noves sensibilitats i visions artístiques al procés de valoració de les obres participants.

CONCERT V CONCURS DE COMPOSICIÓ "JOAN BLASCO"

Director Mario Roig Vila

AUDITORI DE VINARÒS

17 D'OCTUBRE - 19:00 h

Concert amb motiu de l'entrega de guardons del
V CONCURS DE COMPOSICIÓ "JOAN BLASCO"
on s'interpretaran les obres guardonades.

Entrada lliure. Aforament limitat.

CONCERT

IV CONCURS DE COMPOSICIÓ "JOAN BLASCO"

collafederal

Director Mario Roig Vila

CENTRE CULTURAL D'ALMUSSAFES
SALÓ D'ACTES

18 DE MAIG - 19:00 h

Concert amb motiu de l'entrega de guardons del
IV CONCURS DE COMPOSICIÓ "JOAN BLASCO"
on s'interpretaran les obres guardonades.

Entrada lliure. Aforament limitat.

El nou jurat, format per Mario Roig Vila, Paco de Domingo Muñoz, Pascual Salort Aguilar i Jordi Soler Carbó, han donat a conèixer els guardonats de d'aquesta **V edició**, d'entre un gran nombre de propostes d'elevada qualitat musical:

- *Obres de repertori per a parella de dolçaina i tabalet.*

2n premi: obra **Lairó d'Óscar Calatayud.**

3r premi: obra **La Revetla de Josep Alemany.**

- *Música festera en formació de gran colla.*

1r premi: obra **Moro Mussa de Josep Alemany.**

2n premi: obra **Papers a la taula de Marcos Verdú.**

3r premi: obra **La Torre de Gerro de Josep Alemany.**

3r premi: obra **Crinum d'Óscar Calatayud.**

Amb estes categories, la FVDiT manté la seua aposta per impulsar la creació de noves composicions accessibles i útils per a les nostres colles, ampliant així un repertori viu, actual i plenament vinculat a la realitat interpretativa dels grups de dolçaina i tabal.

La nostra web de Partitures “en construcció”

[Guanyadors \(Joan Blasco\)](#)[Cerca](#)[Contacte](#)[Administració](#)

Buscador de peces musicals

Títol	Autor		
Població	Gènere	Formació	Cerca
Netejar			

La Federació Valenciana de Dolçainers i Tabaleters continua avançant en la preservació i difusió del patrimoni musical valencià amb un ambiciós **projecte de recopilació, revisió i classificació de partitures que donarà forma a un nou cercador especialitzat**.

Esta plataforma digital, desenvolupada gràcies a les ajudes del Kit Digital, naix amb l'objectiu d'oferir a dolçainers, tabaleters, colles i estudiants un espai modern, útil i segur on consultar repertori tradicional i contemporani de manera ordenada i accessible. El treball que està realitzant la federació va molt més enllà de digitalitzar arxius antics. Cada partitura està sent revisada i catalogada per categories, estils i formacions, facilitant així un cercador avançat que permetrà localitzar obres completes de forma ràpida i eficient. Marxes mores, cercaviles, danses, jotes, concerts o peces tradicionals formen part d'un extens repertori que fins ara es trobava dispers en arxius particulars, carpetes compartides o antigues webs de consulta.

Un dels aspectes més importants del projecte és la regularització dels permisos d'autoria. La FVDiT està contactant amb compositors, arranjadors i colles per garantir que totes les obres publicades compten amb les autoritzacions corresponents. D'esta manera, la nova plataforma aposta per un model respectuós amb els drets dels creadors i al mateix temps afavorix la conservació i difusió de la música per a dolçaina i tabal.

Esta iniciativa s'emmarca dins del treball constant de la federació per protegir, estudiar i promoure la música tradicional valenciana. Des de la seua fundació en 1997, la FVDiT ha impulsat nombrosos projectes culturals, concursos i trobades per dignificar la dolçaina i el tabal com a elements fonamentals de la nostra identitat musical.

La futura web de partitures pretén convertir-se en una ferramenta de referència per al món de la música tradicional valenciana, adaptada als nous temps i pensada tant per a les colles consolidades com per a les noves generacions de músics.

Des de la federació es vol fer també una crida als compositors i compositoras perquè formen part d'esta iniciativa. La nova web naix com una gran ferramenta de difusió i promoció de la música tradicional valenciana, oferint als autors un espai on les seues obres podran arribar a colles, escoles i músics de tot el territori. Participar en este projecte significa contribuir activament a mantindre viu el nostre patrimoni musical i facilitar que noves generacions continuen interpretant i descobrint noves composicions.

La FVDiT publica el primer volum de “Música i Territori”

La Federació Valenciana de Dolçainers i Tabaleters ha publicat el primer volum de “Música i Territori”, una iniciativa discogràfica impulsada sota el segell FVDiT Produccions amb l'objectiu de preservar, documentar i difondre el patrimoni musical tradicional valencià.

Aquest primer treball marca l'inici d'una col·lecció formada per 10 CD distribuïts per províncies i comarques, concebuda com un gran mapa sonor de la cultura popular valenciana. El projecte compta amb la participació de les colles federades, autèntiques protagonistes d'una iniciativa que posa en valor la riquesa musical dels nostres pobles.

“Música i Territori” naix amb la voluntat de recopilar peces representatives de la tradició oral i festiva valenciana: jotes, fandangos, seguidilles, danses, cançons populars i altres melodies vinculades a les celebracions i costums de cada territori. Cada enregistrament és interpretat per una colla federada i acompanyat d'un treball de contextualització que explica la funcionalitat de la peça dins de la festa i la vida popular.

La publicació d'aquest primer volum representa una fita important per a la FVDiT, ja que consolida un projecte col·lectiu que pretén donar visibilitat al treball de les colles i reforçar el paper de la música tradicional com a element fonamental del patrimoni cultural valencià.

FVDiT PRODUCCIONS

MÚSICA I TERRITORI— VOL. 1

Primer disc de la col·lecció de discos anomenats

Música i Territori un projecte de la FVDiT.

En aquest primer lliurament estan representades

les comarques de l'Alcoià, Comtat i Alt Vinalopó.

A més del valor musical, el projecte destaca per la seua dimensió territorial i humana. Les colles participants han treballat conjuntament per recuperar i seleccionar peces representatives dels seus pobles i comarques, reforçant així els vincles entre agrupacions i fomentant la col·laboració dins de la federació. La iniciativa també ha permés facilitar gravacions professionals a aquelles colles que no disposaven de material enregistrat, garantint una qualitat sonora adequada i assegurant la participació de totes les agrupacions interessades.

Amb aquest primer volum, “Música i Territori” es converteix en un document sonor de gran valor cultural i etnogràfic, capaç de conservar melodies, ritmes i formes festives que formen part de la memòria col·lectiva valenciana. La Federació Valenciana de Dolçainers i Tabaleters continua així la seua tasca de defensa, promoció i difusió de la dolçaina i el tabal, reafirmant el compromís amb la cultura popular i amb la preservació del patrimoni immaterial del poble valencià.

Caixa Popular i la FVDiT impulsen beques per als estudis professionals de dolçaina

El teu talent és la clau.

Si estudies 1r curs d'ensenyaments professionals de dolçaina i has decidit portar la teua música un pas més enllà, ara pots optar a una beca que cobreix l'import de la matrícula del teu primer curs d'estudis de dolçaina de 2026-2027.

- Matrícula coberta
- 2.000 € en beques
- Per a alumnat federat i censat matriculat en 1r curs

Bases ací:

administracio@xirimita.com
xirimita.com

Participa-hi fins al 15 d'octubre

La Federació Valenciana de Dolçainers i Tabaleters (FVDiT), amb el suport de Caixa Popular, ha posat en marxa una nova convocatòria de beques educatives destinada a l'alumnat de dolçaina federat que inicié el primer curs d'ensenyaments professionals durant el curs 2026-2027.

Amb el lema "El teu talent és la clau", aquesta iniciativa naix amb la voluntat de continuar fomentant l'educació musical de qualitat i donar suport als joves músics que decideixen fer un pas més en la seua formació dins de la música tradicional valenciana.

El programa compta amb una dotació total de 2.000 euros en beques que cobriran l'import de la matrícula del primer curs d'estudis professionals de dolçaina.

Les ajudes estan dirigides a alumnat federat i censat dins de les colles integrades en la FVDiT.

La convocatòria representa una aposta decidida per la promoció de la cultura valenciana i per la continuïtat de la dolçaina i la percussió tradicional com a elements fonamentals del nostre patrimoni musical.

A més, reconeix el treball formatiu que realitzen les colles i escoles de música tradicional repartides arreu del territori valencià.

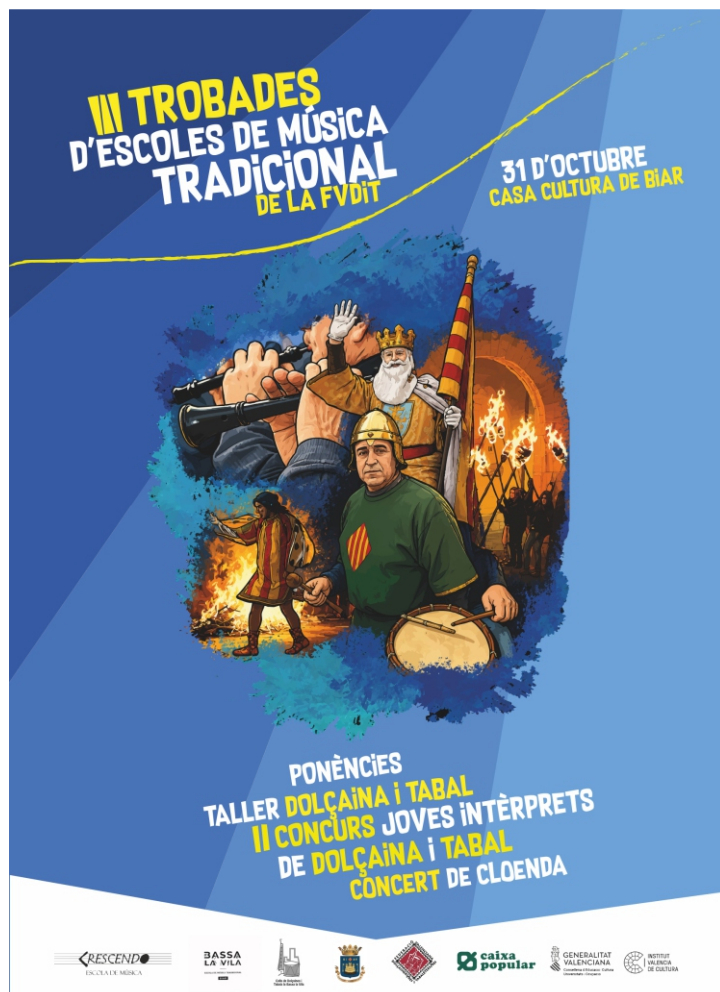
Actualment, la FVDiT agrupa més de 140 colles i milers de músics i alumnes, consolidant-se com una de les principals entitats de promoció i defensa de la música tradicional valenciana.

Les persones interessades podran presentar la seua sol·licitud fins al pròxim 15 d'octubre, seguint les bases publicades per la Federació.

Amb iniciatives com aquesta, Caixa Popular i la FVDiT reforcen el seu compromís amb la cultura, l'educació i el futur de les noves generacions de dolçainers i tabaleters valencians.

III Trobada d'escoles de música tradicional de la FVDiT

La III Trobada d'Escoles de Música Tradicional, que se celebrarà a Biar el dissabte 31 d'octubre de 2026, naix amb la voluntat de convertir el nostre poble en un espai de convivència, formació i intercanvi per a l'alumnat, el professorat i les colles de dolçainers i tabaleters d'arreu del territori.

Aquesta edició tindrà un significat molt especial, ja que coincidirà amb la celebració del 20é aniversari de la Colla La Bassa la Vila, una entitat estretament vinculada al Departament de Música Tradicional de l'Escola de Música Crescendo i referent en la promoció i difusió de la dolçaina i el tabal a Biar.

La jornada combinarà ponències, espais de debat i tallers pràctics, amb la participació destacada del professor de dolçaina Pau Puig, així com d'altres professionals de la música tradicional valenciana.

L'objectiu és fomentar la formació, la reflexió i l'intercanvi d'experiències entre els participants, tot posant en valor el paper de les escoles de música com a garants del futur de la nostra cultura popular.

La trobada serà també una oportunitat per compartir música, experiències i vivències entre persones que, des de diferents indrets, treballen cada dia per mantenir viva la nostra música tradicional. Durant la jornada, Biar es convertirà en punt de reunió d'alumnes, mestres i músics, en un ambient de participació i germanor que permetrà gaudir de la música més enllà de les aules i posar en comú la passió per la dolçaina i el tabal. Una jornada pensada per aprendre, però també per retrobar-nos, conèixer-nos i celebrar allò que ens uneix.

Com a cloenda de la trobada, se celebrarà la II edició del Concurs d'Interpretació de Grau Elemental, una iniciativa destinada a motivar l'alumnat i reconèixer el treball que realitzen tant els joves intèrprets com el professorat de les diferents escoles.

Amb aquesta trobada, Biar reafirma el seu compromís amb la música tradicional i amb la transmissió d'un patrimoni cultural que forma part de la nostra identitat, convertint-se, una vegada més, en punt de referència per a la cultura popular valenciana.

Al llarg de més de quaranta anys d'història, l'escola ha experimentat un important creixement tant en alumnat com en oferta educativa. Actualment, més de 130 alumnes reben formació en especialitats com dolçaina, percussió, llenguatge musical, piano, acordió, cant, dansa tradicional, música de cambra o estimulació musical, sota la direcció d'un equip docent qualificat i en unes instal·lacions modernes adaptades a les necessitats de l'ensenyament musical.

Aquest esdeveniment va reunir escoles, colles, professionals i estudiants de tot el territori valencià en una jornada dedicada a la formació, la convivència i la promoció de la cultura popular.

Després de quatre dècades d'activitat, la Colla El Terròs continua treballant amb el mateix compromís dels seus inicis: formar músics, preservar les nostres tradicions i garantir que la dolcaina i el tabal continuen sent

L'Escola de Música Crescendo, en col·laboració amb la Federació Valenciana de Dolçainers i Tabaleters (FVDiT), va celebrar la II Trobada d'Escoles de Música Tradicional amb l'objectiu de reunir professorat, alumnat i professionals per compartir experiències i continuar impulsant l'ensenyament de la dolçaina i el tabal.

La jornada es va estructurar en dos blocs. Al matí es van desenvolupar diverses ponències i una taula de debat sobre la realitat actual de les escoles de música tradicional, la seua evolució i els reptes de futur. A la vesprada, els alumnes van ser els protagonistes participant en tallers pràctics de dolçaina i tabal dirigits per professors especialitzats.

Com a novetat destacada, la trobada va acollir la I edició del Concurs de Joves Intèrprets de Dolçaina i Tabal, una iniciativa destinada a motivar els estudiants i reconèixer el seu esforç i talent.

Els participants van demostrar un gran nivell musical, consolidant aquest certamen com una activitat amb vocació de continuïtat. La jornada va finalitzar amb una cercavila pels carrers d'Alcoi, posant el punt final a un encontre que va reforçar els vincles entre les escoles de música tradicional i va posar en valor la importància de formar les noves generacions perquè la música tradicional valenciana continue viva i present en la nostra societat.

Aplecs de la FVDiT

XXV Aplec de la FVDiT Xirimiters del Carellot, Calp

La Colla Xirimiters del Carellot de Calp va assumir amb gran il·lusió l'organització del XXV Aplec de la Federació Valenciana de Dolçainers i Tabaleters de la Comunitat Valenciana, coincidint amb el 25 aniversari de la colla.

L'objectiu principal era crear una trobada oberta a tota la ciutadania per donar a conèixer les tradicions populars valencianes i la tasca de conservació cultural que realitzen les colles de música tradicional.

L'Aplec, celebrat a Calp els dies 17 i 18 de maig de 2024, va reunir al voltant de 600 músics de 45 colles federades arribades de diferents punts de la Comunitat Valenciana.

Durant el cap de setmana es van organitzar cercaviles, actuacions conjuntes, danses populars, mostres de muixeranga i activitats culturals destinades tant als participants com al públic assistent. Per als Xirimiters del Carellot, aquesta celebració va tindre un significat especial, ja que commemorava els seus 25 anys de trajectòria dedicada a la promoció i difusió de la música tradicional valenciana.

La colla va voler aprofitar l'esdeveniment per mostrar el patrimoni cultural de Calp i reforçar la importància de mantindre vives les arrels i les tradicions populars. A més de la música, l'Aplec va destacar per l'ambient de convivència i germanor entre les diferents agrupacions participants. Els actes centrals van convertir els carrers i places de Calp en un espai de celebració de la identitat valenciana, demostrant la força i vitalitat de la cultura popular i tradicional.

En definitiva, el XXV Aplec de la FVDiT va ser una gran festa cultural que va unir música, tradició i participació ciutadana, consolidant-se com una de les trobades més importants del món de la dolçaina i el tabal a la Comunitat Valenciana.

XXVI Aplec de la FVDiT Colla les Goles, Almassora

El passat 31 de maig de 2025, Almassora es va convertir en el punt de trobada de la música tradicional valenciana amb la celebració de l'Aplec de la FVDiT, una jornada festiva i de germanor que va reunir al voltant de 40 colles vingudes de diferents punts del territori.

Per a la Colla de Dolçaines i Tabals Les Goles d'Almassora, aquesta cita tenia un significat molt especial, ja que l'any 2025 la colla complia 25 anys d'existència. Amb motiu d'aquesta efemèride, la intenció inicial era commemorar l'aniversari celebrant a Almassora l'Aplec de la FVDiT d'aquell any, convertint aquesta trobada en un homenatge a la trajectòria de la colla i al treball realitzat durant tots aquests anys en favor de la música tradicional valenciana.

Els carrers del municipi es van omplir del so de les dolçaines i els tabals, de cercaviles, música i convivència, en una jornada que va tornar a demostrar la força i la vitalitat de la cultura popular valenciana.

L'Aplec no sols és una trobada musical, sinó també un espai de convivència entre colles, músics i amants de les nostres tradicions, que any rere any contribueix a mantindre viu aquest patrimoni.

Cal destacar especialment la valentia i el compromís de la Colla Les Goles d'Almassora per assumir l'organització d'un esdeveniment d'aquesta magnitud. Preparar un Aplec comporta mesos de treball, coordinació i dedicació, i l'esforç realitzat per la colla amfitriona va permetre que la jornada es desenvolupés amb un gran èxit de participació i organització.

Gràcies a la implicació de Les Goles d'Almassora, així com de totes les persones col·laboradores, voluntariat i entitats participants, Almassora va viure una jornada memorable que quedarà en el record de totes les colles assistents. Aquest Aplec ha estat, sens dubte, una mostra més de la unió, la il·lusió i l'estima per la música tradicional valenciana.

XXVII Aplec de la FVDiT Colla Pastrana, Llíria

Llíria celebra amb èxit el XXVII Aplec de Dolçainers i TabaletersLa ciutat de Llíria va acollir el passat 11 d'abril el XXVII Aplec de la Federació Valenciana de Dolçainers i Tabaleters, una jornada marcada per la música tradicional, la convivència i la defensa de les arrels valencianes.

Organitzat per la Unió Musical de Llíria a través de la Colla Pastrana, l'esdeveniment va reunir més de 40 colles i prop de 400 músics i músiques procedents de diferents punts del País Valencià.

La jornada va començar amb una cercavila pels carrers de la ciutat, on les colles participants van omplir Llíria del so de les dolçaines i els tabals. Posteriorment, es va inaugurar la Fira de Luthiers i es va presentar el llibre A la jota jota, de Xavier de Bètera, amb la participació del Grup de Danses i Rondalla El Tossal.

Un dels moments més emotius va ser el concert homenatge de la Colla Federal a Toni Lloret i Joan Iborra, figures destacades de la música tradicional valenciana. La interpretació conjunta de la peça Xavier el Coixo va emocionar el públic assistent per la seua força i qualitat musical.

Les activitats van continuar durant la vesprada amb el concert de la Banda Juvenil i les actuacions dels grups Bèrnia i La Trocamba Matanusca, que van aportar un ambient festiu i ple d'energia.

Amb este aplec, Llíria va tornar a demostrar el seu compromís amb la cultura popular valenciana i amb la promoció de la música tradicional com a símbol d'identitat i germanor.

50 anys d'un important esdeveniment dolçainer

Algemesí, estiu de 1974. Els maristes ja fa quasi un any que han aconseguit recuperar el ball de la Muixeranga dins de la festa de la Mare de Déu de la Salut, encarregant-se d'ell els antics alumnes, però encara se'ls planteja un altre problema: la seua música. El germà Agustín Aisa opinava que *"los dulzaineros son pocos, malos y caros"*, i part de raó no li faltava. Sense entrar en la seua valoració interpretativa, si comparem algunes dades, en 1968 els dolçainers costaren 8.500 pessetes als festers, però sols cinc anys després, en 1973, ja en van ser 32.000; quasi quatre vegades més. En 1974 els festers del barri Capella ja havien començat les gestions per contractar als músics i les exigències monetàries de Joan Blasco, dolçainer habitual de la Muixeranga, superaven les seues expectatives. Calia buscar una solució, i els maristes ho tenien clar: animar a joves locals a què aprengueren a tocar la dolçaina per a participar de manera altruista en la Festa, de la mateixa manera que ho havien aconseguit amb la Muixeranga l'any anterior. Però hi havia que ficar-ho el més fàcil possible. Per això contactaren amb el dolçainer de referència que hi havia en la Festa en aquell moment, Bernat Soler d'Alzira (1911-2003)¹, i el convidaren a que anara al col·legi a explicar com es toca la dolçaina, convocant a diferents joves interessats en el tema. Els germans Agustín Aisa i José Luis Napal, organitzadors de l'event, intentaren animar als assistents i disposaren una sèrie de dolçaines que tenia el col·legi en la sala on es va fer la quedada, perquè quedaren a disposició de qui ho desitjara².

L'assistència no va ser massa nombrosa, unes set o huit persones, però suficient per començar. Coneixem alguns dels assistents, tots ells antics alumnes: Antonio Miralles(1940-2004), Tomàs Pla Girbés o Enric Illana. La sessió va ser fonamentalment teòrica, i el tio Bernat es va dedicar a explicar el funcionament de l'instrument, incidint especialment en la canya, i com aquesta devia de ser manipulada i rebaixada perquè sonara més fàcilment. El moment més interessant de la sessió va ser quan l'experimentat dolçainer va interpretar la tonada de la Muixeranga. El germà José Luis Napal, que tenia coneixements de música, va transcriure el que va tocar el Bernat Soler, i posteriorment Diego Ramon, en novembre d'aquell any, va copiar eixa partitura, tal com es conserva en l'actualitat [fig. 1].

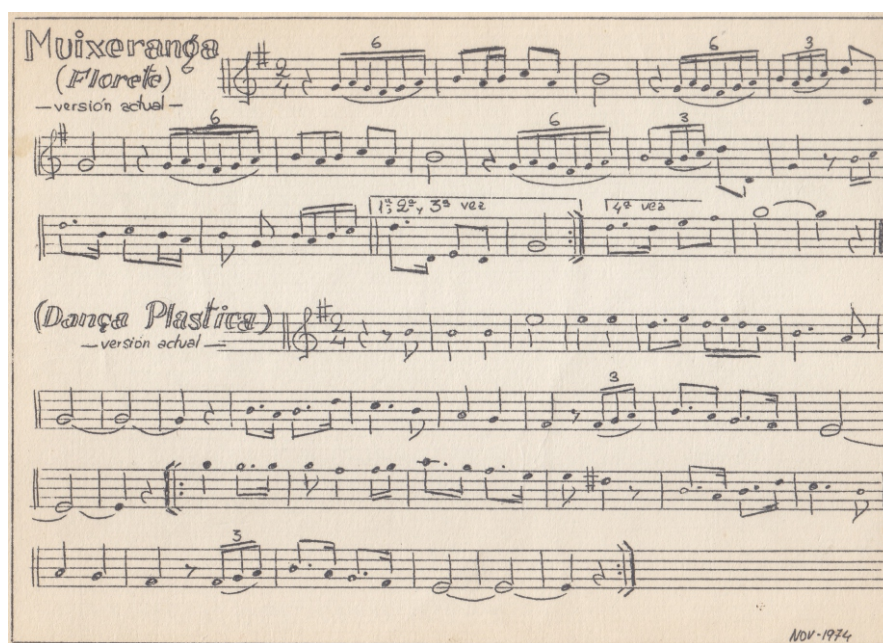

Fig. 1: Partitura de les músiques de la Muixeranga, executades per Bernat Soler, transcrites pel germà marista José Luis Napal en la primera sessió formativa del dolçainer, i copiades per Diego Ramon en novembre de 1974.

(1) Sobre aquest es pot consultar: Felici Castell, Andrés, "Bernat Soler, el dolçainer d'Alzira", en *El Faristol*, nº 5, 2on quadrimestre 2021, pp. 6-9.

(2) Aquestes dolçaines van ser comprades pel col·legi en la dècada dels 60 en un (frustrat) intent previ que va haver d'incorporar dolçaines a la banda de cornetes i tambors de l'Ecce Homo.

Fig. 2: Enric Illana Carbonell.
Finals de la dècada dels 70

Fig. 3: Tomàs Pla Girbés. Setembre de 1975

Enric Illana Carbonell (nascut en 1954)³ [fig. 2], que havia estudiat magisteri, s'havia comprat una dolçaina a València en estiu de 1973, però encara que ho havia intentat, no l'havia pogut fer sonar. En la processó d'aquell any va contactar amb el dolçainer del ball de les Pastorettes, Paco Ramírez (1938-2018), un home coix que regentava l'antiga sabateria de Joan Blasco a València. Així, un dia Enric va quedar amb ell i li va explicar la digitació de la dolçaina. Posteriorment, amb l'esmentada sessió de Bernat Soler, Enric va saber com manipular la canya perquè l'instrument poguera sonar. D'aquesta manera ja tenia tots els ingredients per poder aprendre a tocar la dolçaina: com fer-la sonar i les posicions dels dits.

Després de la primera sessió de Bernat Soler possiblement en seguirien altres, però el fet vertaderament transcendent va ser una fortuïta trobada pel carrer entre Tomàs Pla Girbés (1942-2024) [fig. 3] i Enric Illana. Ells dos, que havien coincidit en aquesta sessió, decidiren animar-se i participar tocant en la processó d'aquell any. El ball on actuarien estava clar: la Muixeranga, atès que era el col·lectiu del qual Tomàs formava part des de l'any anterior. Però la missió no era tan senzilla: haurien de practicar durant el poc de temps que els quedava fins setembre, aprendre les tonades de la dansa (una d'elles, la de les torres, prou complicada tècnicament) i guanyar habilitat i resistència amb l'instrument.

Per tot això, Enric va decidir anar a parlar amb Ernest Francés, que havia sigut mestre seu de música, li va comunicar la seua intenció i li va tocar la melodia de la muixeranga en la dolçaina. El músic, quan va escoltar tot allò, va vore que sonava molt mal i que calia practicar l'afinació. D'aquesta manera Ernest li va escriure uns senzills exercicis i al mateix temps li va transcriure les músiques del ball, copiant les partitures del llibre publicat per Maria Teresa Oller en 1951⁴.

Amb tot açò, ja sols quedava practicar, i això és el que feren durant el mes d'agost a les afores del poble, en concret en una granja de conills on treballava el pare d'Enric, que estava al costat de l'actual emplaçament dels maristes. Però com Tomàs estava treballant com a meteoròleg a Manises, sols quedaven els dies que aquest podia.

Després de tot l'estiu assajant encara els faltava una part fonamental: un tabaquer. Però això es va encarregar de solucionar-ho el germà Agustín Aisa. Va contactar amb Ricardo Carratalá Gans (nascut en 1958) a través dels seus pares. Ricardo havia estat dos o tres anys tocant en la banda de cornetes i tambors de l'Ecce Homo, però eixe any s'ho havia deixat. [fig. 4] El seu germà bessó, Eusebio, també tocava el tambor, però en la banda del Peu de la Creu, i s'havia fet muixeranguer, per tant ja tenia una funció important durant els dies de Festa, per això el germà marista va optar per Ricardo, i qualsevol li deia que no...

Fig. 4: Ricardo Carratalá amb la caixa i davant d'ell Enric Illana (de blanc) i Tomàs Pla (de muixeranguer), al seu pas pel carrer dels Mont el 8 de setembre de 1974. Fotografia: Toni Roig.

(3) Sobre aquest es pot consultar: Felici Castell, Andrés, "Tomàs Pla, el dolçainer", en *Berca*, maig, juny i juliol 2024, n° 312, pp. 24-25.

(4) Oller, María Teresa, *Cuadernos de Música Folklórica Valenciana. 2 Danzas y canciones danzadas*, València, Institut d'Etnologia Valenciana, Institució Alfons el Magnànim, Diputació Provincial de València, 1951, pp. 76-77.

En setembre, Ricardo va anar al col·legi a agafar una caixa de la confraria per a tocar, i allí Enric Illana li va explicar com havia de fer els ritmes del ball i de les torres. També concretaren la indumentària amb la qual eixirien: pantaló negre i camisa blanca. Però com Tomàs havia de participar en la torre quan feien l'*Alta*, que ja l'alçaren eixe any, anava vestit de muixeranguer.

D'aquesta manera el 7 de setembre, Tomàs, Enric i Ricardo es presentaren a les 22.00 hores a la plaça Major per tal de tocar per primera vegada en la Muixeranga, sense rebre cap tipus de compensació econòmica. Per tal de poder resistir durant tota la processó els dolçainers es tornaven la melodia, i Ricardo en la caixa, quan tocava el ball li ficava els bordons i quan feien les torres li'ls llevava.

Fig. 5: Muixeranga de xiquets. Darrere de la torre, a la dreta, s'aprecia a Tomàs Pla vestit de muixeranguer tocant la dolçaina. A la seua dreta estaven Ricardo i Enric. 8 de setembre de 1974. Propietat de la família de Tomàs Pla Girbés

Encara que feren el que pogueren i que allò sonaria com sonaria, les reaccions per part del públic van ser positives, traduïdes en aplaudiments. No obstant això els muixeranguers no dubtaven en fer comentaris un poc més enginyosos i provocadors quan no eixien determinades notes ("posa't un tapó al cul!"), especialment els aguts, tècnicament les més complicades. [fig. 5]

Després de la processó de les Promeses, sobre les 00.30 de la nit, es van representar per segon any les Lloances, organitzades per Unam Teatre, aquesta vegada al Patronat, i allí van aparèixer tocant en el penúltim quadre Enric Illana en companyia de Ricardo Carratalá⁵.

Aquell any van ocórrer diverses anècdotes, una de les quals va vindre per part d'un veí que a principis del carrer València els va assenyalar que hi havia una melodia diferent per a fer la figura de l'Enterro, i els la va cantar. Com que era una tonada fàcil, Enric la va poder tocar i des d'aquell moment es va recuperar una música més per al ball⁶.

Molts van ser els joves que veieren a Tomàs, Enric i Ricardo tocant en aquella processó, i això, unit al caràcter animós sobretot de Tomàs, que a més també formava part de la Schola Cantorum, va fer que per a l'any següent foren més persones les que s'animaren també a participar amb la dolçaina i el tabal⁷, aconseguint així que els festers ja no es tingueren que tornar a preocupar mai més per la contractació de dolçainers i tabaleters per a la Festa⁸.

Però paral·lelament a tot açò, en 1974 també va haver un altre focus de ressorgiment de la dolçaina local que té com a protagonista a la família Sarrió.

(5) Segons afirma Joan Fermí Teruel (*Lloances a la Mare de Déu. Vida, teatre i tradició en les festes majors d'Algemesí*, Algemesí, Editorial Saó, 1997, pp. 66-67), qui va tocar la caixa va ser Eusebio, però després de contrastar la documentació, s'ha comprovat que realment va ser el seu germà bessó Ricardo.

(6) Felici Castell, Andrés, "Les tonades de la Muixeranga: pinzellades sobre els seus orígens", en Sanxis, Raül i Fraind, Mariano, *La Muixeranga. Estudi tècnic de les Muixerangues d'Algemesí*, Institut Valencià de Cultura, Generalitat Valenciana, 2023, p. 47.

(7) Segons alguns testimonis, en setembre de 1975 ja participaren huit dolçainers locals. De Ávila, Justo, "Escola de dolçainers", *Levante*, 19 de setembre de 1975, p. 32.

(8) Agraïsc totes aquestes informacions a Enric Illana, Ricardo i Eusebio Carratalá, Juan Antonio Espinosa i a la família de Tomàs Pla Girbés.

Fig. 5: Dolçaina d'Eduard Sarrió Gonzalvo.

Eduard Sarrió Gonzalvo (1924-2002) natural d'Albalat, es va casar amb Amparo Camarasa Peris (1930-2019), d'Algemesí, a principis de la dècada dels 50, traslladant-se a aquesta localitat a viure, on van nàixer els seus sis fills. El patriarca de la família de jove tocava la flauta travessera en la banda d'Albalat, i quan va fer el servei militar en Manises, en aviació, s'estava creant una banda. Com el coronel era gallec i en aquell territori era costum que les bandes militars incorporaren gaites, se li va ocórrer la idea d'afegir dolçaines. Així, uns pocs militars, en finalitzar la instrucció, van entrar en la banda a tocar la dolçaina, i un d'ells va ser Eduard. Les dolçaines que van utilitzar eren més llargues i deien que les trobaren per la caserna i les feren sonar amb canyes de fagot. **[fig. 6]**

Després del servei militar, Eduard es va emportar la dolçaina i va continuar tocant de tant en tant en sa casa, en el rebost. Mai va tocar en públic, potser per una qüestió de prestigi social.

Als anys 70 Eduard, molt implicat en les festes de la seua localitat natal, va voler tornar a restaurar elements antics i dignificar la processó del Crist d'Albalat, que es celebrava en agost, per exemple afegint personatges bíblics. Una de les coses que se li va ocórrer era tornar a reincorporar dolçainers obrint la processó. Ell hauria conegut en aquelles festes a dolçainers com Salvador Ferrando Peris, *El Blanco* (1912-1950), Francisco Sarrió (contractat per a les festes de 1963) o Paco Ramírez (el que tocava en les Pastorettes d'Algemesí, que es va casar en 1968 amb Laura Claver, veïna d'Albalat), i no sabem quin tipus de relació va poder tindre amb ells.

Tots els fills d'Eduard van estudiar música i tots tocaven algun instrument, pel que aprendre a tocar la dolçaina apriorísticament no els resultaria tan complicat. Eduard va poder convèncer al seu fill Vicent (nascut en 1959) i al seu nebot Pasqual Sarrió Arnandis perquè isgueren a tocar en aquesta celebració i els va ensenyar durant aquell any de 1974.

Vicent va practicar amb la dolçaina de son pare, encara que per a poder actuar amb el seu cosí es van haver de comprar dos instruments iguals de València. Respecte a les canyes, que no en trobaren en la capital, van estar fent proves amb les de fagot, perquè el germà de Pasqual tocava aquest instrument. Pel que fa a la digitació, utilitzaven les mateixes posicions que en la flauta i variaven la pressió amb l'embocadura per tal d'afinar. No obstant això, el gran problema per a ells era la resistència.

Solventat el tema dels dolçainers, calia també un tabaleter. Aquest va ser inicialment Santiago Durá, *El Chacho*, que era percussionista en la banda d'Albalat, i que va acabar tocant en una banda militar. Ell va eixir per compromís, sols fins que Eduard poguera ensenyar a Ricard, el seu fill menut, a tocar el tabal, fet que va ocórrer poc de temps després.

Respecte al repertori, Eduard es va inventar cinc melodies que es van aprendre de memòria, i sols anaven tocant això, tant en el passacarrer previ com després en la processó davant de la Creu.

Fig. 6: Santiago Durá amb la caixa, Pasqual i Vicent Sarrió amb la dolçaina, tocant en Albalat en agost de 1974.

D'aquesta manera, el 6 d'agost de 1974 van actuar per primera vegada **[fig. 7]**, sense rebre cap remuneració econòmica, i continuaren eixint en els anys posteriors, encara que Pasqual sols en un parell d'ocasions, i *El Chacho* sols en una. Poc a poc van anar sent reemplaçats per altres germans de Vicent, que també aprengueren a tocar: Eduard (nascut en 1957), Josep Maria (nascut en 1962) i Ricard (nascut en 1965). Eduard pare mai va eixir, però en algunes ocasions, quan passava la desfilada per davant de sa casa, algun dels fills li deixava la dolçaina i feia alguna tocata.

Vicent Sarrió desconeixia tot el que estava ocorrent en Algemesí, per això no va participar en les processons de setembre. Pocs anys després, gràcies a la intervenció i invitació de Tomàs Pla, Vicent va començar a tocar també en les festes de la Mare de Déu⁹.

Així, l'any 1974 va suposar una fita molt significativa per al món de la dolçaina, gràcies a joves algemesinencs com Vicent Sarrió Camarasa, Enric Illana Carbonell, Tomàs Pla Gírbés i Ricardo Carratalá Gans, que iniciarien la llavor del que l'any següent es va acabar convertint en la primera Escola de Dolçaina del nostre territori, que en el 2025 va complir 50 anys d'existència.

Andrés Felici Castell

(9) Agraïsc totes aquestes informacions a Joan Ramon Giménez Úbeda i als germans Vicent, Eduard, Josep Maria i Ricard Sarrió.

Dolcaines

Paco Escudero
Tel. 606 707 889
postmaster@pacoescudero.com
www.pacoescudero.com

Instruments Bessó

.....

www.pacobesso.net

**sons
DE FESTA**

ATELIER DE CELIA

Tel.: 96 365 41 60 - 636 153 306
E-mail: aliagadulzaina@yahoo.es

Dolçainas

Aliaga

C/ Alcañiz, 45 - 46019 VALENCIA

*Cañas artesanales
para
dulzaina Valenciana,
dulzaina Castellana,
Gralla,
Tarota y
Cieramella*

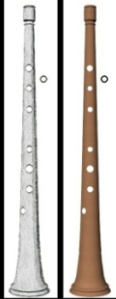

CANYES CLARAMUNT'S

T 962621396 M 630546750

Luthiers "Els Bessons"
Antonio 679841051
Domingo 627256951

**DOLÇAINA
CONTRALTO
"ELS BESSONS"**

CANYES

AIXENDRI

T 645 81 25 77

RAVATXOL

TABALS I BAIXONS

SANS

Luthier

NP drums

Canyes el Socarrat

tel: 650 660 158
www.canyeselsocarrat.com

Entre la música tradicional i el folklore

Un examen afectiu mig any després

per Pau Llorca i Ulzurrún de Asanza

ENTRE LA MÚSICA TRADICIONAL I EL FOLKLORE

Els dolçainers i tabaleters
a la ciutat de València
(1850-1930)

PAU LLORCA I ULZURRÚN DE ASANZA

El dia 9 d'abril de 2024, l'editorial institucional Alfons el Magnànim treia a la llum un nou volum de la seua col·lecció «Músiques». En aquest cas, es tractava d'un treball d'investigació que amb el títol *Entre la música tradicional i el folklore. Els dolçainers i tabaleters a la ciutat de València (1850-1930)* ha suposat una nova aportació als estudis històrics de la dolçaina.

Passats sis mesos des de la seua aparició, creiem que és un bon moment per parlar d'aquesta investigació que aprofundeix en els fonaments del que representa la dolçaina en la societat actual, analitza els orígens de moltes de les funcions dels actuals intèrprets i aborda moltes de les polèmiques que encara continuen vigents dintre de la música tradicional valenciana.

Al llarg de les següents línies intentarem fer un apropament a l'obra per tal de facilitar la comprensió a tots aquells que hagen decidit endinsar-se en aquest treball historiogràfic que, si més no, podríem qualificar de distint respecte al fet fins ara.

L'autoria i la responsabilitat

Un dels elements que més han destacat les ressenyes és el particular perfil de l'autor. Com és sobradament sabut, soc llicenciat en Història per la Universitat de València. Pot ser l'apel·latiu «historiador» siga massa grandiloqüent i injust amb tots aquells que es dediquen a aquest bell i noble ofici. No em considere mereixedor d'ostentar aquest títol, però sí que puc afirmar que compte amb una formació que m'ha donat uns fonaments, un bastiment i unes bases sobre les quals treballar. Sembla una obvietat que, quan es du a terme una investigació, el responsable d'aquesta estiga en possessió d'uns coneixements teòrics i pràctics que li permeten fer la seua llavor amb garanties, que tinga les eines necessàries per a l'anàlisi de les fonts, que sàpiga elaborar un marc contextual verídric i coherent, i controle totes les qüestions referents als mètodes, procediments, tècniques, etc. pròpies de la ciència històrica. Malauradament, poques vegades és així en el microcosmos del nostre instrument.

Però també soc dolçainer i, ara sí, sense reserves. La meua professió és tocar la dolçaina. Això permet una visió molt més propera del que oferiria un observador extern. Primer heretarem l'ofici del pare, la qual cosa vol dir que des de ben xiquet s'han assimilat les funcionalitats i els rols dels dolçainers, els tics i els estigmes, les durícies i les cicatrius. Després, ens formarem com al conservatori sota la tutoria de Xavier Richart, i això significa una ampliació notable de la nostra visió respecte a la fenomenologia tradicional. I, finalment, exercim la docència de l'instrument, amb el que implica de ser conscients de la realitat que ens envolta i de la història que ens arriba per tal de transmetre-la als alumnes de la forma més acurada possible.

Tot açò m'ha atorgat una visió polièdrica que em permet mourem pels marges i atacar el centre quan ho considere necessari. No sé si és un avantatge o un entrebanc, si és bo o dolent, si és massa o insuficient, si em reporta guanys o pèrdues. Sols sé que són les meues cartes, i amb elles haig de jugar.

El fons i la forma

Molts semblen tenir clar quin era l'objectiu de l'obra: retratar la societat de finals del segle XIX i principis del XX des de l'òptica dels dolçainers. O, si més no, partint de les vivències d'aquests. I no van desencaminats. Però entre línies es poden intuir altres postulats, especialment dos: la importància històrica en la societat valenciana de la figura del dolçainer i el deute dels sonadors actuals amb tots aquells que en eixos anys consolidaren l'ofici.

Diguem que s'ha de veure entre línies perquè hem optat per una manera força peculiar a l'hora d'abordar els diferents temes. Hem intentat ser honestos en el tractament de les situacions: escutar-les de la forma més asèptica possible i sempre fent per encabir-les i explicar-les atenent la mentalitat de l'època, no en relació amb la visió actual. Hem procurat evitar l'especulació i la fantasia: quan un fet no s'ha pogut documentar o ratificar hem deixat constància per tal que el lector siga sabedor d'aquesta fretura. Hem defugit enèrgicament del simbolisme infantiloide i la mitomania, que no és altra cosa que una falta de respecte cap a l'objecte/subjecte d'estudi i un insult cap al lector. No hem mentit -almenys conscientment- ni hem omés, magnificat o falsejat les dades per tal que reforcen el nostre discurs o casar-les amb el nostre pensament polític. I jurem solemnement, sobre les obres completes d'Eric Hobsbawm, que les nostres conclusions i interpretacions són conseqüència de les dades derivades de la recerca, i no al contrari.

En contrast, aquesta actitud frontal i directa, aquesta voluntat inapel·lable de reflectir la realitat històrica sense faramalla ni filigranes, xoca amb aquell estil creatiu tan distintiu i identificatiu nostre. Hem vigilat d'usar un llenguatge pulcre, minuciós, exigent, atent als matisos i les subtileeses lèxiques. Hem mirat que frases tinguen coherència gramatical, i que els paràgrafs -de vegades un mica massa llargs i feixucs, s'ha d'admetre- presenten una clara estructuració i cohesió interna. I, tal com alguns han observat, no es pot negar una certa tirada cap al gènere narratiu. En aquest sentit, podem trobar fragments que en algunes ocasions freguen el llenguatge literari i descripcions que, així afirmen sorneguerament certs lectors, no seria estrany trobar-les a un relat de Conan Doyle.

L'estructura i el context

Entre la música tradicional i el folklore és un treball que s'emmarca en unes coordenades temporals i espacials molt concretes: la ciutat de València en el període que va de 1850 fins a 1930. La qual cosa no és obstacle per a fer referència a esdeveniments o situacions anteriors o posteriors al citat interval; o traslladar-nos a altres localitzacions si això serveix per a aportar una major claredat a les tesis exposades.

Per a la seua dissecció, no hem optat per la via fàcil d'establir una cronologia lineal on els fets se succeïsquen en una solució de continuat. Tampoc per fer un recorregut biogràfic per les principals figures de l'època. Aquest seria el camí fàcil, al que estem acostumats i que, potser, ens aportaria un text clar i diàfan però també incomplet i insuls.

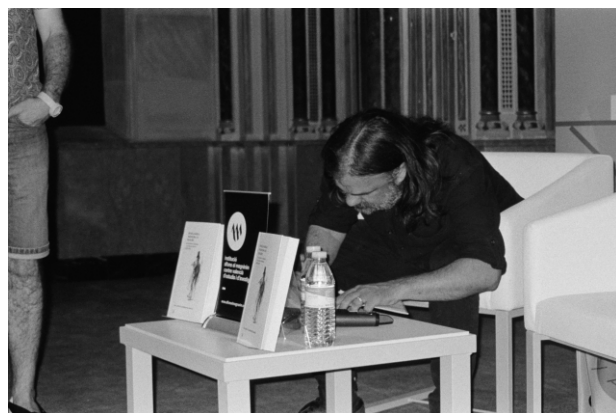
Per contra, presentem un seguit de fenòmens que s'encavalquen en el temps, que no necessàriament són conseqüència els uns dels altres, que s'han d'analitzar de forma independent però també posant-los en relació els uns amb els altres. Que sumen, que s'equilibren, que es complementen. Les identitats particulars, les experiències individuals, no són el pal de paller ni el punt de partida, sinó l'element exemplificador que refrenda el que l'entorn ha dibuixat prèviament.

Això no impedeix que apareguen noms i ressemblances biogràfiques. Per les pàgines del llibre veurem desfil·lar noms i vides com les de Vicent Montoliu, Josep Sanfeliu, Honorat Gil, Joan Blasco, Carmelo Gresses, Fernando Raga, etc. Però no és aquesta la base documental sobre la qual es construeix l'edifici. No ens interessa si X portava com a tabaleta a Y; el que ens importa és quina afinitat hi havia entre tots dos, com afrontaven el seu dia a dia, com va evolucionar la seua relació personal, quins fonaments econòmics reforçaven aquest lligam, quins condicionants socials implicava aquell vincle, quina encaixada tenien al mercat laboral, etc. Busquem allò que aporta coneixement, no sols informació.

Però per arribar a les arrels, per abandonar la superfície i aprofundir en l'oceà, cal posar en rellevància el món del qual formaven part, els carrers que trepitjaven, el veïnat que els contractava, les cases que els hostatjaven, les famílies que els estimaven, les institucions que els governaven o els sants als quals s'encomanaven. Les coses no passen per que sí. Tot té unes causes i uns condicionants. Cal conèixer, en definitiva, el context.

El context: la biga mestra en aquesta obra, la séquia mare d'aquesta vall. Entendre que era i que significava la dolçaina o que representaven, com actuaven, vivien, pensaven o sentien els dolçainers en el període analitzat passa per ser conscients de la realitat que els envoltava. S'ha de saber que ocorria en l'àmbit polític, social, econòmic, cultural, religiós, etc. Altrament, és inviable una coneixença completa del que l'instrument va suposar en aquell moment i que assenyalaria la senda a futures generacions, el camí que encara hui en dia està seguint-se sense que molts en siguen conscients.

A més, si la dolçaina s'insereix dintre de la música tradicional i aquesta sols té sentit dintre d'un marc social determinat, llavors no es pot deslliurar la dolçaina del seu context. Referir-se a ella com un element isolat, demostraria una incapacitat manifesta per part del suposat «investigador» i els resultats serien tan enganyosos i nocius que actuarien com a agent corrosiu per a la correcta comprensió de la seua dimensió.

Per aportar una visió global que unesca l'entorn amb l'objectiu final de l'estudi, el llibre s'estructura en tres grans blocs. El primer explica la situació de València en el període estudiat, tots els canvis esdevinguts i especialment s'atura a comentar les transformacions sofertes a la cultura festiva. El segon se centra a traçar un esborrany de l'ofici de dolçainer, de la seua evolució fins a eixos dies, de la seua encaixada social, del seu rol en el món de la festa i de la cultura. El darrer gran apartat deixa constància de com aquells dolçainers, els intèrprets que visqueren el període, hagueren d'afrontar les mutacions esdevingudes per tal de protegir el seu ofici i evitar la seua extinció.

No podem deixar sense esmentar la darrera part del llibre. Aquesta està dedicada a unes consideracions finals on s'hem apropiat descaradament al gènere assagístic. En elles recapitem els punts més importants de la nostra tesi i establim els fils de connexió amb l'actualitat. És ara quan es ratifica, per si no havia quedat prou clar, com som d'hereus els sonadors i sonadores actuals d'aquells intèrprets del tombant del segle XIX al XX; de com s'ha recollit el seu testimoni i s'ha redimensionat; i, també, com s'ha continuat amb les més absurdes i estèrils polèmiques que han impedit avançar cap a una professionalització plena i un reconeixement social i laboral escaient al segle XXI.

L'inici i el final.

D'una obra com *Entre la música tradicional i el folklore* es poden fer moltes lectures. Almenys és el que ens agrada pensar. Aprofundir en un seguit de fenòmens històrics des del punt de vista sociocultural et permet aquesta multiplicitat. Això sempre és positiu i enriquidor, tant per a l'autor com per al lector.

Alguns l'estan reivindicant com l'inici d'una nova etapa pel que respecta als estudis històrics de l'instrument i els seus sonadors. Altres pensen que és un final, una portada en tots els morros per tancar d'una vegada la cambra dels mals endreços plena de faules i mantàfoles, de suposicions i martingales que s'han fet passar per fets històrics des de fa massa temps. Tant se val. Però si he ajudat a algú a entendre millor el nostre ofici, em done per satisfet.

Alguns l'han llegit de dalt a baix com si es tractara d'una novel·la, avançant i aturant-se, recurrent al diccionari, i fregant-se els ulls fatigats cada cert temps. Altres han anat al gra, al que els interessava, al moll de l'os, saltant d'un punt a l'altre del text. Tant se val. Però si he aconseguit entretenir-vos una estoneta, em done per satisfet.

Alguns asseguren haver gaudit força de la seua lectura, especialment com a eina de reflexió i com a punt d'inflexió respecte de moltes idees assumides. Altres han tret foc pels queixals en quedar al descobert totes les carències i falsedats que han sostingut durant anys, tot i que sospite que no tindrà cap conseqüència negativa. Tant se val. Però si he estat el xiquet que un dia va cridar «el rei va despul·lat!», em done per satisfet. I més pagat que un gat amb un lleu.

Xavier el Coixo i la renaixença de la dolçaina valenciana

La dècada dels anys setanta i primers huitanta va suposar un moment clau per a la recuperació de la identitat cultural valenciana. En plena Transició Democràtica, i coincidint amb l'aprovació de l'Estatut d'Autonomia valencià, es va produir un fort impuls de la cultura pròpia, especialment de la música en valencià i de les manifestacions populars tradicionals. En aquest context, la dolçaina va deixar de ser un instrument limitat a determinades festes locals per convertir-se en un símbol sonor de la identitat valenciana. Grups com Al Tall van jugar un paper fonamental en aquest procés, incorporant la dolçaina a composicions que es convertiren en autèntics himnes populars. Paral·lelament, començaren a aparèixer les primeres colles organitzades de dolçainers, inspirades en el model de les bandes de música.

La Xafigà el Dia del Patge, Nadal de Muro de 1984.

D'esquerra a dreta:

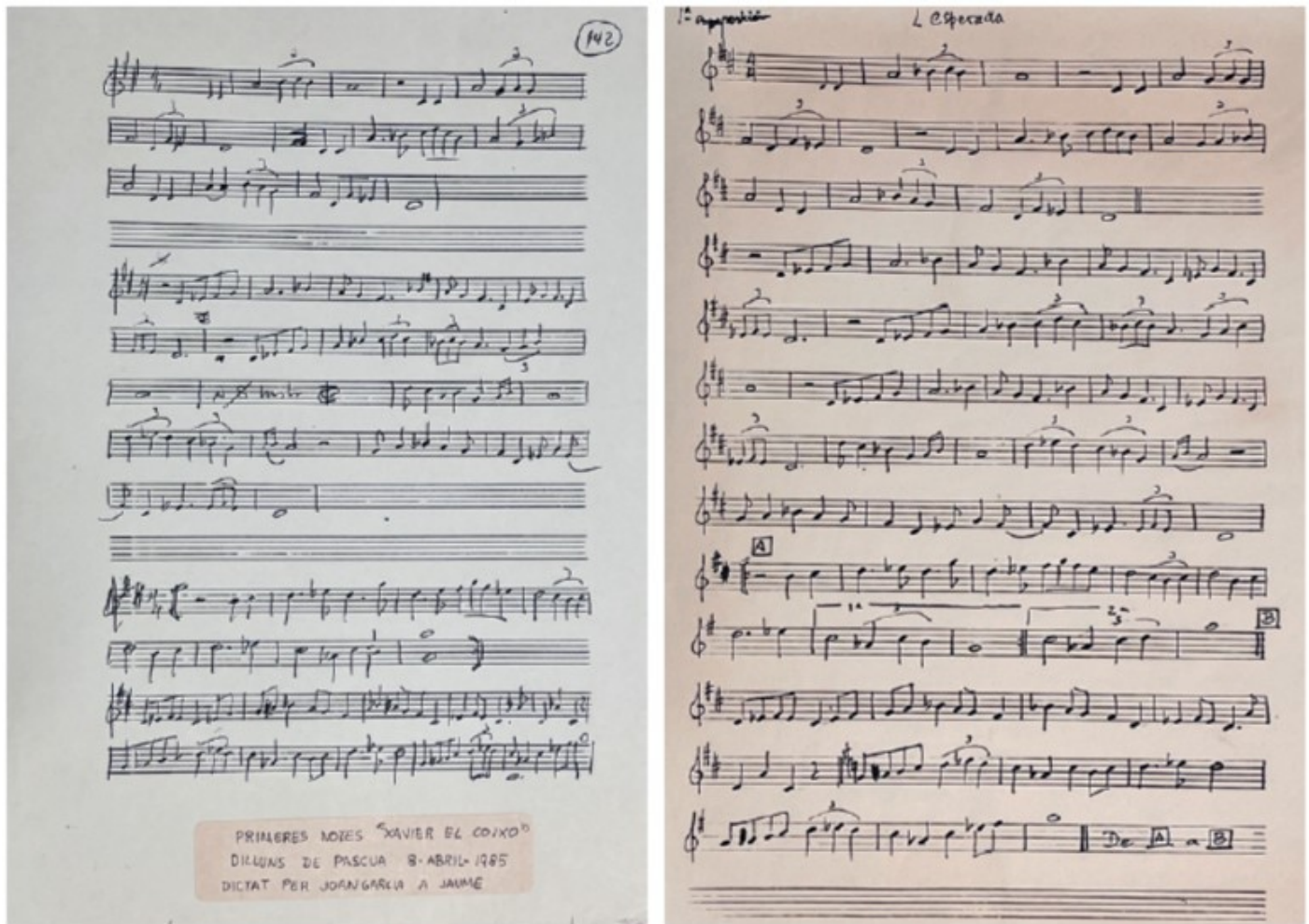
Joan Garcia Iborra, Jaume Gosálbez, Pep Olcina i Rafael Climent.

Entre aquestes formacions destacà especialment La Xafigà de Muro, fundada en 1982 per un grup de joves compromesos amb la recuperació cultural i musical valenciana. La Festa de Moros i Cristians, amb la seua enorme força social i emocional, es convertí també en un espai ideal per a aquesta revitalització musical. L'any 1982, Amando Blanquer ja havia introduït la dolçaina en la seua emblemàtica Marxa del Centenari, aportant noves sonoritats a la música festera.

Però el gran punt d'inflexió arribaria pocs anys després amb la composició de Xavier el Coixo. La marxa va nàixer gràcies a l'encàrrec que la Filà Tariks de Muro feu al percussionista i músic murer Joan Garcia Iborra per a la seua capitania de 1985. Joan Iborra, format a Madrid i amb una trajectòria destacada tant en la música culta com en la popular, va treballar junt amb membres de La Xafigà per crear una obra innovadora pensada específicament per a grup de dolçaines i percussió, una formació pràcticament inexistent fins aquell moment. L'estrena de Xavier el Coixo en les festes de Moros i Cristians de 1985 va causar un gran impacte. La força rítmica de la percussió, el protagonisme absolut de la dolçaina i l'energia interpretativa de La Xafigà van convertir immediatament la marxa en un referent. L'obra demostrava que la dolçaina podia assumir un paper principal dins de la música festera i anar molt més enllà dels repertoris tradicionals o purament funcionals.

A partir d'aquell moment, la marxa es va difondre ràpidament per tot el País Valencià i també per Catalunya, on fou adaptada per a gralles. José Rafael Pascual-Vilaplana realitzà versions per a metalls i banda, mentre grups com Al Tall la incorporaren als seus repertoris folk. Tot això contribuï decidivament al prestigi i expansió de la dolçaina com a instrument modern i versàtil.

Malgrat l'enorme repercussió de l'obra, Joan Garcia Iborra mai no va voler donar-li una importància excessiva ni registrar-la oficialment. Per a ell, la marxa havia nascut simplement per a complir el compromís amb uns amics i amb una festa.

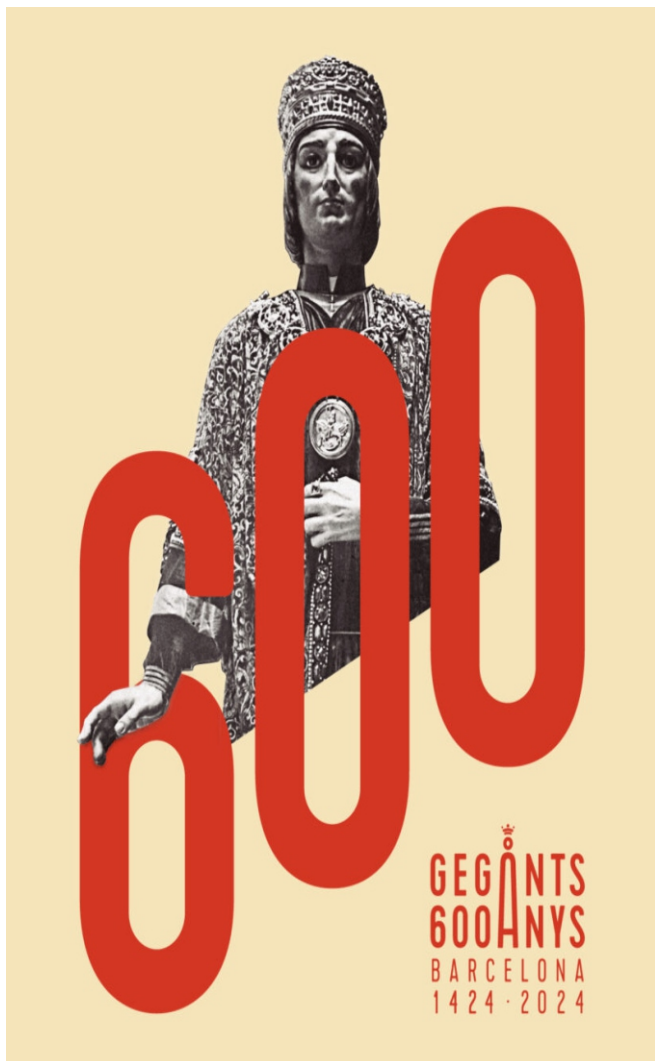
Les primeres notes de Jaume Gosálbez per a "Xavier el Coixo" escrites a Sant Cristòfor l'any 1985 i la partitura de "L'Esperada".

Tanmateix, el temps ha convertit Xavier el Coixo en molt més que una composició festera: és un himne de la recuperació cultural valenciana i una peça fonamental en la història contemporània de la dolçaina.

Text extret de la revista Wali 2025 d'Alcoi. Autoria de Jaume Gosálbez.

Colla de Nanos i Gegants de Vinaròs, en el 600 aniversari dels Gegants de Barcelona, amb més de 400 gegants

El diumenge 28 d'abril, vam viure el primer gran acte de celebració dels 600, amb la Trobada Nacional de Gegants, que aplegà un total de 230 colles geganteres a l'Arc de Triomf.

Els carrers de Barcelona es van omplir de color, música i alegria per celebrar un esdeveniment únic: el 600 aniversari dels Gegants de la ciutat. En aquesta ocasió especial, més de 400 gegants procedents de diferents indrets de la península han convergit per participar en una festa gegantina sense precedents.

Entre les colles convidades a aquesta celebració tan especial, la colla de Nanos i Gegants de Vinaròs ha tingut l'honor de ser partícip d'aquesta històrica trobada acompanyats pèl so de la dolçaina i el tabal. Amb els seus colorits personatges, carregats d'història i tradició, els representants de Vinaròs han portat la seva pròpia dosi de festa i cultura al cor de Barcelona.

La regidora de Cultura de l'Ajuntament de Vinaròs, Mercedes García Baila, ha estat present en aquest esdeveniment, acompanyant la colla en aquesta experiència única. Amb entusiasme i curiositat, ha pogut gaudir de l'ambient geganter i ha tingut l'oportunitat de conèixer de primera mà la representació del poble de Vinaròs que ofereixen els seus Nanos i Gegants.

La participació de la colla de Nanos i Gegants de Vinaròs en aquesta trobada no només ha estat una ocasió per celebrar la cultura i la tradició, sinó també per establir vincles i intercanviar experiències amb altres colles de tota la península. Ha estat una jornada inoblidable, plena de moments màgics i emocionants, que quedarà gravada en la memòria de tots els participants.

Així, en aquest dia de festa i celebració, els gegants han estat els autèntics protagonistes, recordant-nos la importància de preservar i valorar les nostres arrels i tradicions. La colla de Nanos i Gegants de Vinaròs ha portat el seu esperit festiu i la seua energia al cor de Barcelona, contribuint a fer d'aquesta trobada un esdeveniment inoblidable.

Que visquen els Gegants, que visca la cultura i que visca la colla de Nanos i Gegants de Vinaròs!

25 anys. Colla de Dolçaines i Tabals les Goles d'Almassora.

I va arribar l'any 2000. I amb el canvi de mil·lenni, tot un seguit de teories al voltant de la fi del món, cadascuna més esbojarrada, i algunes llançades per personatges molt il·lustres. I vet aquí, que amb tot aquest panorama, huit joves d'Almassora, alumnes de l'Escola Municipal de Dolçaina i Tabal de Castelló es presenten al magatzem municipal del poble, per tal de demanar una carrossa per eixir al Pregó de les festes de Santa Quitèria. En aquells anys el pregó, a banda de ser un mostrari de les tradicions populars, també era un lloc on poder expressar d'una manera irònica el teu desacord amb aspectes de la vida al poble.

Nosaltres vam muntar una carrossa ben senzilla; només duia una pissarra amb la partitura del Ramonet (o Pasqualet, com vulgueu), i a la part del darrere una inscripció: «Futura? Escola Municipal de Dolçaina i Tabal». Ens vam passar tot el pregó aguantant l'equilibri i tocant Ramonet, La manta al coll, Mari Carmen, i alguna cançó més. Mentrestant, i perquè la cosa no fos tan avorrida, dos amics més repartien vi moscatell entre la parròquia que es mirava el pregó a banda i banda del carrer.

Possiblement tot hauria acabat ahí. Però tres dies després, el regidor de cultura, que no tenia més remei que veure el pregó des de les graderies que es munten per a les autoritats, es va posar en contacte amb nosaltres. I ens va citar a una reunió a l'Ajuntament. Volia saber si allò que va veure al pregó anava de veres. I així van nàixer pràcticament al mateix temps, la colla i l'escola.

Va ser un estiu del 2000 frenètic. Havíem de constituir legalment la colla, per tal de poder engegar l'Escola Municipal de Dolçaina i Tabal d'Almassora. Vam haver d'omplir molta paperassa, i eixe estiu veia la llum la Colla de Dolçaines i Tabals d'Almassora. No vam tenir temps ni per a pensar-li un nom.

Almassora és un poble més de la Plana Alta: amb platges, un nucli urbà gran, però amb dos paratges naturals molt bonics. Un és l'assut de Santa Quitèria, amb l'ermita i el pont. L'altre, una mica més salvatge, són les Goles del Millars. Allà on el riu es troba amb la mar. Aquest paratge, malgrat les agressions rebudes, resisteix i encara es manté prou verge. Vam barallar quatre o cinc noms per a la colla, i al final va ser aquest el que més ens va agradar, possiblement per eixe punt de resistència. Ens agrada molt explicar, a banda de la típica broma: «Ah! Que també canteu?», quin és l'origen del nostre nom.

Doncs ja tenim la colla constituïda i l'escola en funcionament. La colla va néixer amb huit membres, però eixe mateix any es van incorporar alguns alumnes. L'escola, per la seua banda, no ha deixat mai de funcionar, tret d'un parell d'anys en què, per problemes burocràtics, va haver de parar. Han estat molts els i les alumnes que han passat per ella, i també molts els que han passat per la colla.

L'activitat des d'aquell any 2000 ha estat molta. Vam començar a participar en els actes de les festes en què la presència de la dolçaina i el tabal era ben poca. I des d'aleshores, quan arriba el mes de maig, el mes de les festes patronals de Santa Quitèria, anem a recollir a qui ha de ser nomenada reina de les festes, i l'acompanyem fins la carpa on serà proclamada. Al dia següent, al pregó, tot un mostrari costumista. I diumenge, ens llevem d'hora per quedar en la plaça de l'Església, i guiar totes les romeres i romers fins l'ermita de Santa Quitèria. I a la vesprada, baixar la imatge de la santa i entrar amb ella al poble.

També des d'aleshores, vam començar a participar en porrats als carrers del poble (carrer de Sant Cristòfol, carrer de la Mare de Déu del Lledó, carrer Major...) així com en l'homenatge a Jaume I tots els 9 d'Octubre. A banda, també hem acompanyat els Nanos i la Panderoleta de l'Associació Cultural el Torrelló en trobades de gegants i cabuts per tot el País Valencià, i durant un parell d'anys vam acompanyar també els Cavallers Templaris de Castelló per llocs com ara València, Castelló de la Plana o Monzón, a Osca. Fins i tot una xicoteta representació de la colla va anar a Disneyland Paris, amb un grup de ball de Castelló de la Plana.

Hem participat en molts aplecs de la Federació (Torreblanca, Muro, Benidorm, Bocairent, Sant Vicent del Raspeig, Alcalà de Xivert, Ondara, Castelló de la Plana, Real de Gandia, Callosa d'en Sarrià, Tales...). També hem acompanyat filades de moros a la Vall d'Uixó, a Castelló de la Plana, hem estat a l'aplec de la falla Na Jordana, a Xàtiva... I des de fa uns anys fins i tot organitzem activitats extraescolars en tres col·legis del poble.

En fi, en 25 anys han sigut moltes coses i, malgrat la globalització, les xarxes socials, la gran quantitat d'estímul, els autotune, i un llarg etcètera; mentre hi haja jovent, i sempre hi ha algun, que vulga saber quina música es feia a casa seua, què es cantava, què s'escrivía... En definitiva, que mostre curiositat pels seus orígens i la seua identitat, sempre hi haurà alumnes per a l'escola i membres per a la colla.

50 anys de dolçaina a Carcaixent. 30 anys de L'Alborgí.

I això vol dir que creixem, ens fem grans, grans per edat i no per tamany, ans al contrari.

L'any 1975 començà a sonar la dolçaina pels carrers del poble i la veritat és que un (encara jovenet i amb monyo al cap) es preguntava què era això que cridava tant al mateix temps que captava una atenció i admiració que no han passat mai. Però no va ser de seguida que eixe so em va picar, vaig trigar quatre anys en agafar una dolçaina.

Dins dels estudis, preguntes i moltes patades trobarem una referència molt abans. Ens parlaren de "Domingo, el pintor" que feia sonar una "cosa" semblant a la que nosaltres tocàvem.

No hi ha més. Així que podem dir que el 75 va ser l'any en el qual Pascual Adrià (el meu mestre), Francesc Adrià, Calo, Roch i Barto posaren en marxa el projecte que després es convertiria en una cosa gran, com en altres pobles. No ens apuntem la iniciativa que no és nostra.

Algemesí va ser l'escola del meu mestre.

L'escola que enguany també compleix 50 anys.

No cal parlar de la muntonada de carrers que hem corregut amb la dolçaina, això ja ho sabeu. I així, entre tocata i tocata arribem al 1995, l'any que comença a prendre vida L'Alborgí. Dani Miquel i jo, amb Jacint Hernández mamprenen una tasca que, amb canvis de components al grup, ha durat fins ara. Puc dir sense equivocar-me que estan totes i tots els que són i són totes i tots els que han estat. Mira què bé m'ha quedat això, i si no, s'ho empassau igual.

L'Alborgí ha fet el mateix que molts grups; vetlar per la pervivència de la música populari noves incorporacions als repertoris (composicions, adaptacions, una temporada llarga de música barroca i antiga, i tots els etcèteres que calguen). Col·laboracions amb altres grups, aplecs i gravacions de les quals destaquem:

"De Carcaixent i dolces" del Grup de danses Les Folies de Carcaixent, i també una especial a Caravaca de la Cruz en el seu disc "Aires de fiesta". Encara estan ballant La Serafina.

Tinguérem el gran plaer d'acompanyar el Ball dels Negrets de L'Alcúdia com a convidats a la desenfaixada del Casteller, a Valls, el passat octubre per posar fi a les festes de Santa Úrsula. Tot un honor, ben mullats però un gran honor.

I prou! Que a mi em donen corda i agafe la maroma sencera.

Al que anem. Celebrarem a l'octubre el 50 aniversari de dolçaina a Carcaixent i 30 de L'Alborgí.

Ens és i serà molt grat estar acompanyats dels amics i amigues que hem anat fent pel camí; "...has de pregar que el camísiga llarg..." deia KonstantinosKavafis. I ho esperem, esperem que el camí que ens queda siga el més llarg possible.

Que la dolçaina i el tabal, el tabal i la dolçaina, la música, no siguenun camí empedrat, més aviat el pont que faça que totes caminem juntes.

Com va dir un savi:

La música és allò que ens fa caminar a trenta-tres centímetres del terra.

Domènec Martínez, en nom propi i en nom de L'Alborgí desitgem que així siga.

Gràcies.

Reflexió Conclusiva Jornades Castalla

En Crescendo ja portem alguns cursos realitzant diverses activitats de formació, per a professorat, alumnes, pares, etc..... dintre d'aquest camp d'aprenentatge, millora i intercanvi d'informació, hem creat aquestes jornades especialitzades en el món de la música tradicional i el seu entorn. Disposem des de fa algun curs d'un departament de música tradicional que volem seguir formant en tots els sentits i compartint coneixements amb altres entitats o colles de dolçainers i tabaletes que ens envolten, incloent també a professorat de primària o secundària que tinguin inquietuds per aprofundir amb la música tradicional en el seu alumnat.

La realització d'aquestes jornades ha creat un punt d'inflexió en quant a metodologies, objectius i llocs geogràfics, es a dir, depenent de quines inquietuds o objectius tinguem com a colla o entitat, hem de veure quins recursos pedagògics són necessaris per a l'escola de música i seguir una mateixa línia de treball.

Dintre de la geografia de la Comunitat tenim un perfil de colles molt ampli, amb diferents preferències en els repertoris, cosa que casi sempre comporta algunes semblances en agrupacions molt pròximes de la mateixa zona. En cap moment hi ha cap superioritat marcat per aquesta diferencia de repertori, però si quevarem comentar en les jornades que hem d'encontrar un punt d'equilibri poder emmarcar-nos tots i marcar un camí per a tots que ens pugui afavorir aquesta ventall divers de colles.

Tant de bo sense desmerèixer els nostres inicis cuidant totes aquelles zones on la dolçaina i el tabalet són tractats com a puresa tradicional, molt lligats als tocs de danses, cercaviles, nanos, etc.... tota aquesta música de carrer festiva que caracteritza sempre a un dolçainer i tabaleta. Però tenim per d'altre costat altres zones on podríem dir que caminem cap a una colla concertística, o música de carrer més actual com els moros i cristians, demanda altre tipus de recursos i coneixements.

Després tenim per altra banda uns recursos pedagògics o acadèmics que ens ajuden a créixer i són una eina per a seguir estudiant aquells dolçainers que vullguen anar molt més enllà en el so i repertori de la dolçaina que simplement estudiar o tocar en una colla. Per això els estudis de Conservatori tant a nivell de professional com de superior, són una eina molt important per a establir un rumb més o menys semblant per a totes les entitats.

Aquestes jornades pretenen ser una taula de debat per als assistents, es van plantejar idees e inquietuds que cadascú en la seva entitat no tracta per diverses carències, ja que el dia a dia ens tanca i limita molt tant el temps com els recursos, i és per això que en aquestes conferències simplement vam debatre principalment cap quina direcció volem seguir caminant docent ment i musicalment, sense desestimar cap opció i tenint a la Federació de Dolçainers i Tabaleters de la Comunitat Valenciana com un organisme per a difondre recursos e informació i un rumb en comú.

VI JORNADES ESCOLES DE MÚSICA

Dintre del pròxim curs 2026 - 2027 volem seguir consolidant i desenvolupant a Alcoi com a referent pedagògic amb les VI Jornades, seguim insistint en el nostre compromís amb la qualitat educativa, la formació del professorat i la projecció musical com a eina de desenvolupament social i cultural.

Amb les nostres propostes o ponències assumim un posicionament actiu en la reflexió sobre els reptes actuals de l'ensenyament musical. La iniciativa respon a una clara aposta per la formació contínua del professorat, l'actualització metodològica i la defensa d'una educació musical rigorosa, inclusiva i connectada amb la realitat social.

Seguim organitzant aquest format "intensiu" perquè creiem que és més productiu per als assistents, ja que en un cap de setmana realitzem la formació, continuarem acreditant a tots els assistents amb certificació del CEFIRE i col·laborant per a l'organització d'aquest event amb la SEM-EE.

Encara que principalment està vinculat a les escoles de música i el seu funcionament, ja que és el que més ens atén a nosaltres, està totalment obert a qualsevol docent de música, tant de Primària, Secundària, Conservatoris, etc. A través de ponències, tallers i espais de debat tractarem assumptes com: la salut i la música, la didàctica, la pedagogia, gestió – administració, recursos TIC, etc.....abordant la música des d'una perspectiva transversal. Seguirem amb la proposta de dates per a principi de l'any finals de gener o Febrer 2027, tot depenent dels ponents d'aquestes jornades.

És molt important per a nosaltres al contar amb un departament tradicional on treballem per a algunes colles, que la dolçaina i la música tradicional estigi present, tant com a reforç acadèmic i docent des del punt de vista del professorat de dolçaina, tant com a per a compartir aquests recursos que tenim dintre de la música tradicional valenciana com a element identitari i educatiu amb la resta d'especialitats. És per això d'agrair la col·laboració en el projecte de la FVDiT com a màxim representant d'aquestes inquietuds i ens comprometem des de l'organització d'aquesta formació a aportar algunes ponències per a satisfer aquestes necessitats més específiques dintre del món de la música tradicional o colles i les seues escoles.

Pep Oria, un dolçainer de “categ-oria” Colla “Xaloc” · Joanjo Trilles

En les passades festes de la Magdalena 2024 de Castelló, concretament, el dimecres 6 de març, Pepe Oria i Martínez va rebre en la seua persona el “XXII Homenatge de Castelló a la dolçaina i el tabal”, organitzat per la Colla de Dolçainers, Tabaleters i Trabucaires Xaloc i la Federació Colles de Castelló amb el suport de l'Ajuntament de Castelló.

Pep Oria, un dolçainer de “categ-oria”, naix a Almassora, a la Plana Alta, l'any 1958. Infermer de professió. Comença a l'edat de deu anys amb el saxofon en l'Escola d'Educands de la Banda de Música d'Almassora, després cursa el primer de saxo al Conservatori Professional de Música “Mestre Tàrraga” de Castelló. Al cap de deu anys, de manera autodidacta, entra en el “món” de la dolçaina. En 1980 estrena “El Betlem de la Pigà” amb Matilde Salvador, obra teatral de caràcter costumista, que es representa a Castelló de la Plana el dia de la vespra de Nadal (vinculat amb l'Agrupació Folklorica El Millars).

Estudia amb el professor: Alejandro Blay a la Universitat Popular de l'Ajuntament de València. En 2015 va acabar l'especialitat de Dolçaina al Conservatori Professional de Música Joaquín Rodrigo de Sagunt.

**XXII HOMENATGE DE
CASTELLÓ A LA
DOLÇAINA I EL TABAL**

HOMENATGE a
**PEP ORIA
MARTÍNEZ**

**Dimecres 6 de març de 2024
A les 20:00 h - Plaça Major
FESTES DE LA MAGDALENA 2024**

ORGANITZEN:

COL·LABORA:

**Ajuntament de
Castelló
Festes**

Pep Oria amb Toni Tur i el tabalater Eliseu Artola

Ha estat un músic, un dolçainer que ha tocat amb: Xamberga i Illescas, Els dolçainers dels Grau; amb Pasqualet el Grenya; amb Ximo Farinetes i Domingo del Grau; per tot arreu, sempre amb el tabaleta Eliseu Artola; Germans Caballer; amb el seu inseparable amic Toni Tur de la Vall d'Uixó; Alejandro Blai a València; Enric Gironés; L'Estrela Roja de Benimaclet; amb la Colla de Castelló, El Soroll i la Llabor d'Almenara... però no ens podem oblidar de la singular Agrupació Musical DIT, en aquella primera formació formada per Raül Forcadell, Paco Magnieto, Pep Oria, Sergi Vilar, Josep Oria, Ferran Carceller i Hugo Mestre, on també van estar Toni Alapont, David Alonso, Jordi Vargas, Emili Gonzàllez, Vicent León i Eliseu Artola; i com no amb Berta Mundo.

Al llarg de la seua llarga trajectòria ha col·laborats amb diferents entitats:

- **Grups de folklore:** Agrupació Folklorica El Millars, Ramell i Atzavara de Castelló; Grup de Danses El Peiró de la Pobla Tornersa; i Grup de Danses El Raval de Vila-real.

- **Bandes de música:** Banda Municipal de Castelló de la Plana; Unió Instructivo-Musical La Esmeralda d'Almassora; Banda Santa Cecília d'Atzeneta del Maestrat, on segueix actualment tocant el saxo baríton; Unió Musical Moros d'Alqueria de Castelló de la Plana; i Unió Musical d'Alfondegulla.

- **Altres Formacions** on ha col·laborat com a dolçainer: Agrupació D.I.T. de Castelló; Xarxa Teatre; Conlloga Muixaranga de Castelló; Associació de Dansants del Corpus de Castelló (membre fundador); Colla de Dolçainers i Tabaleters "El Soroll" de Castelló; Associació de Cant d'Estil de Castelló; i Germans Caballer de Sagunt.

Pep Oria amb Xamberga i Illescas - Corpus Jung 84 - Foto Miquel Gómez

Pepe Oria amb Pasqualet i Pepe Vilanova

Pep Oria amb els directors David Varela i Paco Signes

Va substituir en diferents ocasions al dolçainer Pasqual Juan Rochera, Pasqualet "El Grenya" en les romeries de les Santes de Cabanes i la romeria del Rotllo de l'Alcora.

Pepe Oria amb Susana Diaz

Pregó Infantil - Festes de la Magdalena 2008

Ha participat en gravacions de **discs compactes**: El Millars 20 anys; Illa Ferrada; 75 anys de la Banda Municipal de Castelló; Albaes amb Pep Martí; Dansants del Corpus de Castelló; Antologia de la dolçaina i el tabal (de la Fonoteca de Materials de la Generalitat); Galania 2006 amb música de Juanjo Carratalà; i Ronda Llemosina "Magdalena tot l'any" de Xavi Porcar.

Com a **docent**, ha impartit classes de dolçaina en: Escola d'Educands de l'U.I.M. La Esmeralda d'Almassora; Escola Municipal de dolçaina i tabal d'Almassora; AMPA del CEIP Herrero de Castelló; i des de l'any 2006 en l'Associació de Veïns del Primer Molí.

Ha fet **composicions** per a dolçaina: Eixida de missa i Dansa de degolladors al Corpus de la Plana; Processó Raval del Codony; cercaviles: Primer Molí, Rebombori 2015, Serreta; 10 anys de dolçaina i tabal al Primer Molí; Vals per a Pili Arroyo; Fanfària al Papa Lluna; És l'Oria del Soroll, per a la Colla El Soroll; Vals per Amàlia i Josep, composta per a les noces del seu fill; Ball de Cintes per al Corpus de Castelló (per a l'Agrupació Folklòrica El Millars); i La Marató Centenària d'Àlvaro (per a un amic de la infància).

També ha rebut **guardons**: Conlloguer de l'any 2021 atorgat per la Conlloga Muixeranga de Castelló i Valencià de l'any 2023, atorgat per la fundació Huguet, guardó que reconeix a les personalitats o entitats que han fet una tasca de defensa de la llengua en el món literari però també de l'art, de la cultura, ciència i fins i tot política i economia.

Actualment, Pep s'ha jubilat i gaudeix amb la seua dona Carmen de les seues netes Balma i Elna a la Sénia a la comarca del Montsià, passejant el seu gos Blai per les Palmeretes, i estant en actiu, més que mai a l'Escola del "Primer Molí". Com ell mateix diria "tenim Oria per a temps", afortunadament!!!

Pepe Oria al Programa de la Man de Oria del Llandó 2008

Ens ha deixat el “Tio Canya de Castelló” Colla “Xaloc” · Joanjo Trilles

Ens ha deixat, a vuitanta-quatre anys, Enrique Serrano Escrig, “El Tio Canya de Castelló”, al seu perfil de Facebook hui 18 de novembre de 2023 hem pogut llegir: “Bon dia, amics. Anit els meus ulls es van tancar per sempre. Tranquil i seré he deixat aquest món per portar la música a altres esferes. Vaig fent camí. Una abraçada”.

A Enrique el vaig conèixer amb els amics de la Colla de Dolçainers i Tabaleters “Xaloc” de Castelló, i per definir-lo, vull fer meu el comentari de Lluís J. Portolés: “Amic i Mestre, guardes com un tresor els teus ensenyaments per a fabricar instruments, però sobretot la teua bonhomia i capacitat per a portar amb alegria/ironia les històries que ens dona la vida”. Era una bona persona, un gran inventor d'instruments, del que guardes una canya del Pregó i que tocaré, si tot va bé, al Sant Jordi de l'any vinent.

XX HOMENATGE DE CASTELLÓ A LA DOLÇAINA I EL TABAL

HOMENATGE A:
ENRIQUE SERRANO
“EL TIO CANYA”

Dissabte 28 de maig de 2022
A les 17 h - Centre Cultural “La Marina”
Grau de Castelló

ORGANITZEN :

COL·LABORA:

Ajuntament de Castelló
Festes

Els companys de Xaloc l'havien triat per lliurar-li, XX Homenatge de Castelló a la Dolçaina i el Tabal, a la seua persona en la Magdalena de 2022, cosa aquesta, que per circumstàncies no va poder ser per la Covid. Fou el 28 de maig, al Centre Cultural de la Marina, on va rebre el reconeixement que es mereixia, on van estar tots els dolçainers i tabaleters de Castelló, els Amics del Cant d'Estil i balladors, tots. Posteriorment, a les XXV Jornades de Cultura Popular a Castelló “Celebracions festives a Castelló” vam xalar tots força, i done bona fe, d'una sessió pràctica que ens va fer “El Tio Canya” al Menador.

Com ens conten els amics de Xaloc, Enrique Serrano va néixer a Castelló l'1 de setembre de 1939, i pertany a la quarta generació de ferrers rurals, ofici que va portar a terme fins a complir els vint-i-set anys, passant posteriorment a treballar a la refineria del Grau de Castelló.

Va començar a tocar el tabal per acompanyar el seu fill David, que tocava la dolçaina, donant els seus primers passos en l'associació "els Mestrets", i al seu torn, cofundador de les colles de dolçainers i tabaleters el Fadri i Xaloc, i ha estat fins avui, president honorífic d'aquesta última, exercint de mestre i conseller de la bona feina en la indumentària tradicional i dels seus complements.

La seua gran vocació per les tradicions culturals i musicals de la nostra terra l'ha portat a formar part dels grups Arenilla de Borriana i a l'Agrupació Folklòrica el Cremaller de Benicàssim, publicant un llibre d'aquest grup amb motiu del seu aniversari. En l'actualitat, Enrique forma part de la rondalla Grup Castelló-Associació d'Estudis Tradicionals.

Des de molt jove, i donades les seues excel·lents qualitats artesanals, li ve l'afició de construir tota mena d'instruments musicals com són les canyes, sonalls, rascadors, xiulets, castanyoles, "castanyots" per als Cabuts,.. i així acompanyar els grups musicals als quals ha pertangut.

Com a anècdota, el nom de "Tio Canya" li ve de la idea d'uns amics d'Alaquàs (València) que volien gravar en vídeo com es construeixen instruments musicals, entre ells els que empen canyes com a material bàsic, i com no es recordaven del seu nom, el van "batejar" com "Tio Canya", recordant aquell títol de cançó del mític grup musical Al Tall composta en 1976 per Vicent Torrent, que va estar a Castelló a la Bohèmia, a la presentació del llibre de Josep Vicent Frechina, "Vicent Torrent. La cançó popular".

Enrique, "Tio Canya" gaudeix d'un honor molt preuat entre els castellonencs, el que els nanos del Corpus hagen ballat per a ell en agraïment per haver-los fabricat els "castanyots", instruments que caracteritzen les danses i que ara quedaran òrfens.

La seua alqueria a la partida del Senillar sempre estava oberta a consells i suport a totes les inquietuds que se'ns presenten en aquest ampli i apassionant camp de la cultura tradicional, i per extensió, a la música.

Guardaré com un tresor i faré sonar la teua canya, amb molta il·lusió, i com ben bé diuen els teus amics del Grup Castelló: "Hui ens ha deixat un gran home, un gran músic, un gran percussionista i un gran amic". Bon viatge mestre, segur que al Parnàs estaràs fent sonar qualsevol cosa, qui sap, els núvols.

INSTITUT VALENCIÀ DE CULTURA

GENERALITAT
VALENCIANA

Vicepresidència Primera i
Conselleria de Cultura i Esport

INSTITUT
VALENCIÀ
DE CULTURA